

голоду, ноги були як стовпи. Падали й помирали, закопували їх будь-де, а то і просто собаки розтягували.

Розповідає Лазарева Єфросинія Денисівна, 1924 р.н.: «Я ходила по городах, збирала по одній квасоліні, відразу їла, а потім сильно болів живіт. Мати повела нас в Харків. Там я ходила, просила милостиню, молила, щоб хоч хтось щось дав. У мене на пухлих ногах з'явилися рани, а в них під корочками вже були «опариші». Я підійду до річки, віддеру шкірку, прямо в річку змию черв'яків і йду далі. Потім мене поклали в Харківську лікарню. Там у хворих, хто не доїсть хліб, я позбираю і під подушку ховаю, у мене запитують «навіщо», а я кажу, що мамі понесу. Так у мене його відбирали.». Наступним випробування для села стала війна.

В село німці зайшли в січні 1942 року. Людей із домівок вигнали в погріб, а самі жили в хатах. Із приміщення старої школи зробили продуктовий склад. Відразу в центрі села поставили шибеницю, погрожуючи, що того, хто буде красти – повісять, тож ніхто ніколи у німців нічого не брав. Під час війни життя людей було дуже тяжким, їли мерзлу картоплю, макуху, німці давали лушпайки. Деякі мешканці села були відправлені німцями до Німеччини.

Надбання наших предків не повинно втратити свого значення. Минуле, сьогодення і майбутнє тісно пов'язані між собою. А пізнати давнину ми зможемо лише тоді, коли вивчимо історію рідного краю, нашої «малої» батьківщини. Саме з таких історій можна скласти, як із цеглинок, великий будинок історії нашої країни.

Мухін В., Вишковський В.

НТУ «ХПІ»

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ОУН-УПА У ЧАСИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У 2014 році виповнюється 70 років від часу визволення України від німецько-фашистських загарбників. Події Великої Вітчизняної війни досі знаходяться в центрі уваги не лише професійних істориків, а й широкого загалу. Серед найбільш гострих і дискусійних проблем залишаються як події в Західній Україні взагалі, так і оцінка діяльності ОУН-УПА зокрема.

У сучасній історіографії має місце значне розмаїття думок стосовно цього питання, у т.ч. – і прямо полярні підходи, що генетично пов'язані як з радянською історіографією, з одного боку, так і з історіографією української діаспори (зокрема – і нащадків самих оунівців) – з іншого боку.

Деякі програмні документи ОУН доводять, що за мету організація ставила самостійність України. Цей факт також підтверджує те, що ОУН вела державотворчу діяльність на контрольованих нею територіях, а також боролась проти двох тоталітарних режимів: гітлерівського та сталінського. Одним із засобів боротьби була партизанська діяльність. ОУН намагалась розширити свій вплив на більшу територію, та для досягнення цієї цілі вона ладна були використовувати будь-які засоби.

На відміну від націоналістичного напрямку, інші історики (напр. - В.В. Іваненко, А.І. Голуб, О.А. Удод, В.М. Нікольський) вважають, що ОУН-УПА не була ні армією, ні партизанським рухом. Ці формування боролися за створення держави фашистського типу, в якому українські націоналісти мали б владу. Про це можна судити, виходячи з визначення, зробленого Т. Бульбою – Боровцем: «... злочинна організація, метою якої було захоплення влади над українським народом, а не його звільнення».

В сучасних публікаціях замовчуються або виправдовуються союзницькі зносини цих організацій з німецькими військами, спецслужбами, окупаційною адміністрацією, проведення терору та воєнних дій проти Червоної Армії, радянських партизан, проти мирного польського й українського населення. Яскравим прикладом цього можна вважати подію, яка отримала назву «Волинська різня».

Кожен ідеологічний напрямок творить міфи собі на користь. Не стала виключенням і незалежна Україна. Після 1991 р. з'явилися наступні міфи:

1. Бандера, Шухевич, Кук та інші керівники ОУН і УПА – легендарні постаті, борці-герої. Хоча відомо, що деякі акції націоналістів лише шкодили загальній антифашистській боротьбі. 2. ОУН – загальноукраїнське явище. Автори цього міфу намагаються створити в пересічних громадян уявлення, нібито ОУН і УПА були структурами загальнонаціонального масштабу, виражали прагнення й користувалися підтримкою всього українського народу. Проте дослідження доводять, що кількість діячів ОУН у східних регіонах була дуже незначною. Зрозуміло, що така кількість людей не могла протистояти порядку, встановленому на тих територіях. 3. Саме УПА відіграла вирішальну роль у розгортанні спротиву нацистам на західноукраїнському терені. Хоча відомо, що вони прислужували окупантам.

З героїзацією ОУН і УПА пов'язані спроби перегляду сутності й характеру війни. Прибічники націоналістичної концепції стверджують, що ця війна була «чужа» українському народу, бо вона велася між двома тоталітарними режимами, в якій Україні відводилася роль об'єкта і жертви. На думку авторів, хоча й мета цієї організації була дуже шляхетна, проте засоби досягнення цієї мети не виправдовувались результатами, а іноді мали й зворотній характер.

Панарін С. О.

ІСМВ «Харківський колегіум»

ДО ПИТАННЯ ПРО ІДЕОЛОГІЮ КИРИЛО-МЕФОДІЄВСЬКОГО БРАТСТВА

Діяльність Кирило-Мефодіївського братства була чи не однією із найважливіших серед політичних товариств на території України. До цього товариства залучилися провідні представники тодішньої української інтелігенції. В умовах розбудови української державності важливо розуміти витоки українських державницьких ідей. Кирило-Мефодіївське братство